

Krishantering – samhällets ansvar - vårt eget ansvar!

Lennart Karlsson: Tidigare biträdande rektor Polishögskolan och lärare på
Försvarsutbildarna

Wiggo Öberg: Tidigare MSB, Regeringskansliet bl a. Expert informations- och IT-säkerhet

Vad är en "Kris"?

Situationen som uppstår när viktiga samhällsfunktioner inte fungerar.
(El, tele, vattenförsörjning etc.)

och konsekvenserna av det som drabbar den enskilde.

Samhällets – kommunens ansvar?

Myndigheter med uppgifter kopplade till samhällets krishantering

Försvarmakten

Polisen

MSB – Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

Kommunen

Omsorg om kommuninnevånare

Räddningstjänst

Hälsa- och sjukvård

Varje svensk behöver gå till sig själv och identifiera sin förmåga att hantera storskaliga kriser.

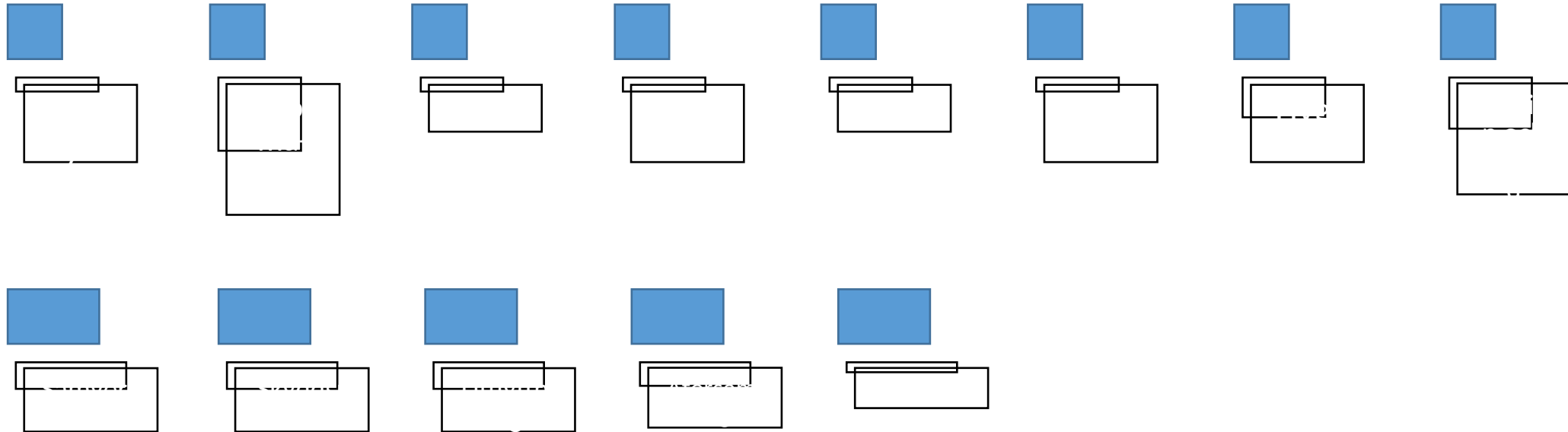
Carl-Oskar Bohlin (M), minister för civilt försvar, betonar i en intervju att du inte kan räkna med att samhället tar hand om allt i en krissituation.

TT

Vad gör Karlskoga kommun?

Kommunens hemsida: [Karlskoga.se](https://www.karlskoga.se) – Kris och säkerhet

Grundläggande behov vid krisplanering

Analysmodell

Informationsväga

r

Media

Radio P4, eller SVT och TV 4

Laddad mobiltelefon viktig för information t.ex. via appar eller direktinfo

Viktiga telefonnummer

112 Nödnummer vid fara för liv, egendom och Miljö.

SOS kan lokalisera nödställd via GPS i mobiltelefonen

1177 Sjukvårdsupplysningen

114 14 Polisen vid icke akuta ärenden

113 13 Informationsnummer vid olyckor och kriser - fungerar även att lämna upplysningar till

Alternativa informationskanaler som kan komma att användas

Kommunen kan komma att upprätta särskilda **Trygghetspunkter** där allmänheten kan få information, värme o viss förtäring.

Kommunens anslagstavlor och vid kommunalhusen brukar också användas

Krisappar

MSB Krisinformation.se. Det finns flera där man kan skraddarsy vilken information man vill ta del av

I samband med kriser är det vanligt att det uppstår störningar i el produktion och distribution.

Detta får många negativa effekter beroende på hur samhällsstruktur, utbyggnad av reservkraft och annat ser ut.

Här några exempel

Matlagning försvåras

Tillgång till Vatten, värme och belysning begränsas

Kontakt med mobilnätet och med många andra informationskällor störs

Hygien som att kunna tvätta sig eller duscha, samt möjligheten att använda toaletten

Glöm inte att planera / fundera kring detta - hur gör Du då?

Vattenbehov för livsmedel och hygien

Vattendistribution och vattenkontroll

Till livsmedel minst 3 liter / person och dag (Kolla uttorkning hudprov och urinfärg)

Hygien tvagning minst 5 liter / person och dag -med tvättlapp : ansikte, armhålor, skrev och fötter o händer

Tandborstning

Hårtvätt

Reningsmetoder

Reningsfilter personliga

Sjövatten o okontrollerade källor o brunnar – Ska kokas med stora bubblor 10 minuter (Lukta och Smaka)

Vattenreningstabletter

Hygien och toabestyr

Använd inte toaletten - Alt. Att sätta ner plastpåse i toalettskålen – plastpåsen samlas i större plastsäck där

kommunens renhållare hämtar.

Samverka med hyresvärd eller i bostadsförening.

Matlagning - reserv

Vi kan normalt klara oss utan mat i ca 70 dagar – men viktigt att vi har tillgång till vatten och är uppmärksamma på uttorkning (hudtest alternativt uringfärgstest)

Hur mycket mat gör man av med på 1 månad? Gör en analys och lägg till reserv som ingår i det personliga Omsättningslagret.

Endast mat man normalt äter skall ingå i cirkulationen.

Tänk på husdjuren i beräkningen.

Beräknings- och planeringsmodell se bilagor.

Matlagningssätt

Grill o fyrfat utomhus – Tänk på brandfaran och att bränsle

Stormkök utomhus – eldas med stickor, kottar liknande. Kan användas för sprit och gas men då krävs plan för bränsleförvaring

Vedspis av gammal typ eller kaminer, kan användas om de besiktats. Bidrar även till värmen inomhus

Rödspritsvärmare ger värme och kan användas för matlagning – behov av lagring av bränsle krävs.

Rum som håller värmen – Ev tömma varmvattensystemet så det inte fryser sönder

Förbered ett varmt rum mitt i huset / våningen som kan hålla värmen, och där fönstren kan sättas igen med frigolit / bubbelplast för att hindra kallras.

Använd sovsäckar eller filtar – kanske ett tält att sova tillsammans i. Ligg på madrasser eller liggunderlag.

Förbered varma kläder som kan användas (jacka, mössa, vantar, tröja, jacka, sockor, tofflor, skor).

Värmekällor

Öppen spis, kamin, fotogenkamin och vedspis (även för matlagning)

Tänk på brandfaran

kolmonoxidförgiftning.

Tillför syre och vädra ofta och snabbt.

Elda inte på natten när man sover

Använd brandvarnare

Lägg upp ett reservlager receptlagd medicin som du behöver dagligen – bör räcka 1 månad

Komplettera med läkemedel som inte kräver recept kan vara bra att ha t.ex. febernedsättande, värktabletter och annat som normalt används. **Ingår i Omsättningslagret.**

Första förband med gasbinda, plåster och blodstoppare, sårtvätt, handsprit m.m.

1177 Hemsida och app med sjukvårdsrådgivning. Går även bra att chatta. Eller ringa.

112 Nödnummer vid fara för liv, egendom och miljö - **AMBULANS**

Samverkan

Vid kris- och krigsplaneringen är det viktigt att samverka med Grannar, hyresvärd, bostadsrättsförening eller samfällighetsförening.

Många saker kräver samordning t.ex. hur man förfar med sopor, fekalier, toabestyr eller liknande.

Samverkan kan förenkla och skapa rutiner som underlättar för enskilda hyresgäster eller husägare, samt bidrar till att lösa gemensamma problem på effektivare sätt.

Behov att ta emot andra i sitt hus eller lägenhet kan uppstå.

Kanske kan viss planering och beredskap samordnas.

Under KRIG kommer många vara på andra platser än normalt och behovet att hjälpa varandra ökar. Detta sker i viss mån också vid svåra KRISER. Det kommer finnas behov för att hämta barn på dagis. Handla mat m.m.

Alla kommer att behöva arbeta mer och långt hemifrån.

I vissa fall kan det bli **nödvärdigt att flytta från bostaden**. En enkel plan bör upprättas för detta.

Vidtala i första hand någon inom familjen och fråga om de kan tänka sig ta emot er om en krisläge uppstår.

Upprätta en enkel plan hur det ska gå till och vilka regler som ska gälla. Eventuellt kan viss utrustning i förväg lagras i den alternativa bostaden.

Resplan bör upprättas för utflyttningen. Förflyttningen, ev. transportmedel, vägval och liknande.

Ta reda på var det närmaste skyddsrummet finns – finns förteckning som man når via MSBs hemsida.

www.msb.se eller via hemkommunen.

Tappställen för vatten kan kommunen informera om.

Trygghetspunkter för information, värme och förtäring finns i kommunens planering.

Räddningstjänsten, Sjukvård, Ambulans, Polis, Kommuner och Regioner planerar gemensamt.

Brandstationer, Ambulansstationer och Polisstationer ingår alltid.

Återsamling vid allvarligare händelser om man kommer ifrån varandra

Gäller både i Sverige och vid vistelse på annan ort eller i annat land

-

Var effektivt under och efter Tsunamin i Thailand.

Bestäm tillsammans med familjemedlemmarna vart man ska söka sig, om man kommer ifrån varandra, eller i nöd, vid olika typer av händelser.

Hur ska man meddela sig till familj och vänner? Gå till myndighetsbyggnad, kyrka, sjukhus, polisstation, skola eller flygplats.

Sätt upp lapp med namn och gärna bild samt meddelande var man befinner sig och hur man kan nå varandra.

Skicka SMS eller mail om det är möjligt. Ta hjälp av myndighetspersonal.

Krislåda och annan förvaring

Krislådans innehåll är individuell och skall innehålla saker för att komma igång med krisarbetet de första dagarna innan samhällets samlade resurser har hunnit mobiliserats och hunnit börja verka. Bör innehålla mindre prylar som är nödväniga att hitta inledningsvis.

Mat förvaras där den vanliga maten normalt finns (utökat med mat för ca 1 månad som reserv). Skafferi för torrvaror,
Kylvaror i kyl o frys, matkällare.

Verktyg i verktygslådan.

Kläder i garderober.

Sovsäckar ryggsäckar, vattendunkar i lämpligt förråd.

Reservvatten kan förvaras upp mot 1 år (lukta o smaka) om det står svalt och kallt och med väl tillslutet lock. Vatten kan kokas med stora bubblor om man är osäker på kvaliteten.

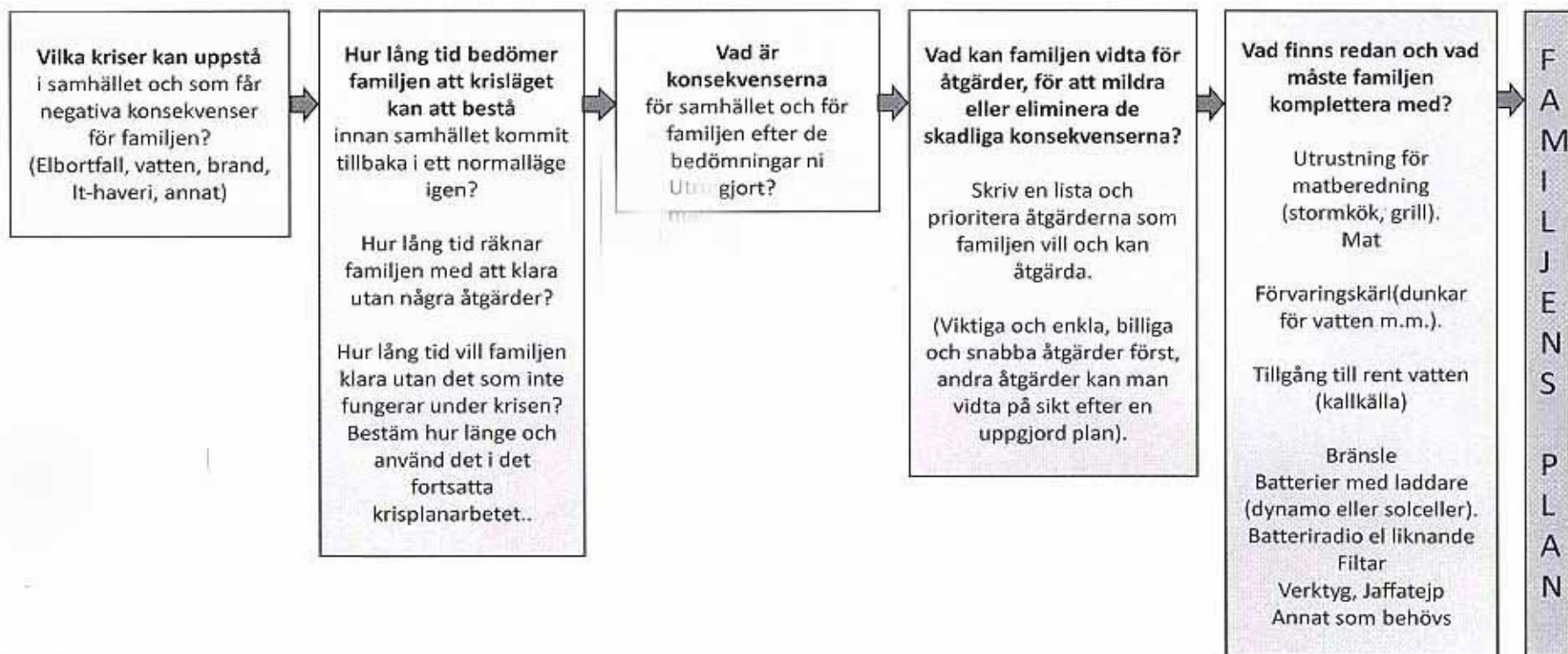
Allmän analysmodell för krisplanering med familjen

Exempel för analys av **matomsättning i normalläge - Omsättning vid kris** - Eventuella kompletterande Inköp - beslut om lagerstorlek utifrån analys av de egna förutsättningarna.

Beräkningsexempel åtgång av vatten, bränsle, grillkol värmeljus m.m.

Exempel på innehåll i Krislåda (I detta fall 2 vuxna utan barn och husdjur och villaboende)

Analysmodell

b

Mat	Klarar upp mot 70 dagar utan mat om man har rent vatten att dricka			Ransonera maten - lägg upp förråd som cirkuleras - mat du tycker om. Se förslag på lämplig mat att lagra.	
Vattenreningsmedel - Kollodialt silver lösning 10 ppm styrka spädes till 1-2%	20 cl räcker till 100 liter vatten			För rening av sjövattnet taget en bit ut eller i rinnande bäck som är synbart ren utan kemikalier mm.	

- **VATTEN**

Vattendunkar
Vattenreningsvätska
Vattenreningsfilter
Perflaskor

- **VÄRME**

Sovsäck
Liggunderlag
Filt
Varma kläder
Mössa
Vantar
Fotogen- eller gasolkamin

- **ELD**

Tändstickor
Tändare
Gasol
Brännbar vätska

- **BELYSNING**

Fännlampor
Ficklampa
Gravljus för inomhusbruk
Värmeljus och kronljus
Stormlykta

- **MAT**

Konserver, 1 ex krossade tomater, tonfisk, ravioli
Snabbmakaröner, snabbris
Pulversoppor
The, snabbkaffe
Knäckebröd
Chokladkaka
Stormkök eller gasolkök och bränsle

- **KOMMUNIKATION**

Vevradio eller solcellsradio
Batterradio

- **HYGIEN**

Vätservetter
Plastpåsar till WC
Tvål, tandkräm, tandborste

- **ÖVRIGT**

Första förbandsväska
Batterier till bl a radion
Solcellsladdare
Powerbank
Kontanter
Lista med viktiga telefonnummer
Penna och block
Mediciner
Reservdunk med bensin till bilen

Bilagor – Till hjälp vid behovsanalys och planering för matreserver m.m.

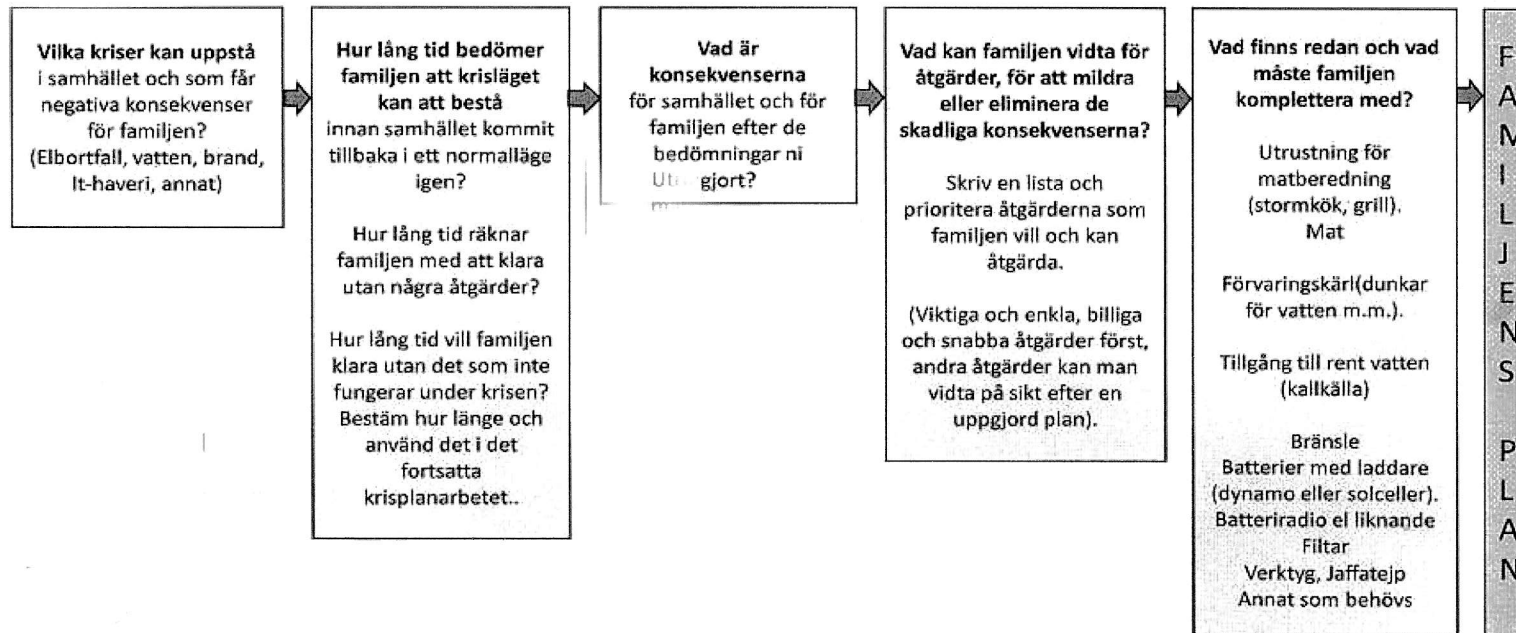
Allmän analysmodell för krisplanering med familjen

Exempel för analys av **matomsättning i normalläge – Omsättning vid kris** – Eventuella kompletterande Inköp – beslut om lagerstorlek utifrån analys av de egna förutsättningarna.

Beräkningsexempel åtgång av vatten, bränsle, grillkol värmeljus m.m.

Exempel på innehåll i Krislåda (I detta fall 2 vuxna utan barn och husdjur och villaboende)

Analysmodell

LIVSMEDEL

1 månads förråd

VARA	ANTAL I FÖRRÅD	OMSÄTTNING NU	OMSÄTTNING I KRIS	FÖRVARING	INKÖPS-PLAN ANTAL	ANTAL SOM SKA FINNAS I LAGER	STATUS	ANT
230113								
Bregott	1	2	3	Kylskåp	1	2		
Bröd - hårt	2	2	4	Skafferi	2	3		
Bönor - burk	1	1	2	Skafferi	1	2		
Chili - flinor	1	0,25	1	Skafferi	1	1		
Fisk - fryspaket	10	1	2	Frys	1	2		
Frukt - fryst	2	0,5	1	Frys	1	2		
Frukt - torkad	2	0,25	1	Skafferi	1	2		
Grönsaker - fryst	1	1	2	Frys	1	2		
Havregryn	1	0,5	1	Skafferi	1	2		
Honung	1	0,25	0,5	Skafferi	1	1		
Jäst - torr	0	0	0,5	Skafferi	2	4		
Kaffe	3	1	1	Skafferi	0	2		
Lök - gul	10	10	10	Skafferi	5	5		
Lök - vit	2	2	2	Skafferi	2	2		
Majs på burk	5	1	3	Skafferi	3	4		
Makrill - burk	2	0,5	2	Skafferi	2	4		
Mjöl	2	0,5	1	Skafferi	1	2		
Mjölpulver	0	0	1	Skafferi	1	1		
Mösslie	1	1	1	Skafferi	1	1		
Olivolja	1	0,25	0,5	Skafferi	1	1		
Ost - mjukost	2	0,5	1	Skafferi	1	2		
Pasta	6	0,5	1	Skafferi	0	4		
Peppar	1	0,25	0,25	Skafferi	1	2		
Potatis - säck	1	0,5	1	Matkällaren	1	1		
Rapsolja	1	0,25	0,5	Skafferi	1			
Ris	2	0,25	0,5	Skafferi	1	1		
Rotfrukter	1	0,25	1	Matkällaren	0	1		

Objekt	Schablonvärde	Antal personer som berörs	TOTALT	ANT	
Vatten, rent drickbart för matlagning. Kommunen brukar ställa ut vattentankar.	2 liter per person och dag				Ta reda på om det finns naturligt källvatten i din närhet. För att rena sjövatten krävs kokning alt vattenreningsmedel. Finns på hälsokostaffärer.
Vatten, hygien med tvättlapp som man blöter ner	3 liter per person och dag				Kan vara sjövatten men ta då helst rinnande vatten och ej vid strandkant. Viktigt att dagligen tvätta händer, ansikte, underliv/skrev, fötter och armhålor. Borsta tänderna.
T-sprit för matlagning, stormkök	1-3 dl per dag				Hantera om möjligt detta utomhus på säkert sätt. BRANDFARA
Grill för matlagning - grillkol eller briketter	ca 1-2 liter grillkol per enkel måltid (kan använda kottar)				Använd grillen utomhus - Stor BRANDFARA
T-sprit - fotogen - värmeljus liknande för värme	En person avger ca 70 watt per timme				Avgränsa var ni vistas, stäng dörrar isolera fönstren med bubbelplast eller frigolitskivor. Tälta i rummet, tejpa igen springor. Ta på kläder, kryp ner i sovsäck. UNDVIK ÖPPEN ELD - Stor brandfara.

Mat	Klarar upp mot 70 dagar utan mat om man har rent vatten att dricka			Ransonera maten - lägg upp förråd som cirkuleras - mat du tycker om. Se förslag på lämplig mat att lagra.	
Vattenreningsmedel - Kollodiant silver lösning 10 ppm styrka spädes till 1-2%	20 cl räcker till 100 liter vatten			För rening av sjövattnet taget en bit ut eller i rinnande bäck som är synbart ren utan kemikalier mm.	

- **VATTEN**

Vattendunkar
Vattenreningsvätska
Vattenreningsfilter
Petflaskor

- **VÄRME**

Sovsäck
Liggunderlag
Filt
Varma kläder
Mössa
Vantar
Fotogen- eller gasolkamin

- **ELD**

Tändstickor
Tändare
Gasol
Brännbar vätska

- **BELYSNING**

Pannlampor
Ficklampa
Gravljus för inomhusbruk
Värmeljus och kronljus
Stormlykta

- **MAT**

Konserver, 1 ex krossade tomater, tonfisk, ravioli
Snabbmakaror, snabbris
Pulversoppor
The, snabbkaffe
Knäckebröd
Chokladkaka
Stormkök eller gasolkök och bränsle

- **KOMMUNIKATION**

Vevradio eller solcellsradio
Batteriradio

- **HYGIEN**

Vätservetter
Plastpåsar till WC
Tvål, tandkräm, tandborste

- **ÖVRIGT**

Första förbandsväska
Batterier till bl a radion
Solcellsladdare
Powerbank
Kortanter
Lista med viktiga telefonnummer
Penna och block
Mediciner
Reservdunk med bensin till bilen

KRISLÅDANS INNEHÅLL - Villa

Lennart o Marie

230113

Materiel	Ant
Radio - Batteridrivnen	
Solcellsladdar	
Friluftskök Trangia	
T-sprit	Brandfarligt
Kniv	
Tång	
Såg	
Vattenrenare / Koka med stora bubblor/ Vattenreningstabletter	
Brandvarnare	Bärbar helst
Pannlampa - led	uppladdningsbar (vevradio)
Tändstickor / Tändstål	Brandfarligt
Stålull + 9 volt batteri	Hålls åtskilda - Brandfarligt
Batterier - Reserv	Cirkuleras - Brandfara om ligger hur som helst
Matfolie - Gladpack	
Aluminiumfolie	
Plastpåsar - 3 liters	
Sopsäckar - På rulle	
Gravljus	
Silvertejp	
Lina	
Första förband	
Kylbalsam	
Handspnit	Brandfarligt - tändmedel
Verktygsväska med	
Ståltråd	
Skruvmejslar	
Pincett	
Förstoringsglas	
Nyckelkedja med karbinhake	
Mediciner	